

ב"ה • גיליון 9 • מנחם-אב תש"ע

הכפר

הכפר

כפר-חב"ד ארץ-הקודש

סדן שמגדלים עליו חסידים

תמונות מלבבות מהקייטנות והקעמפים
בכפר-חב"ד | עמ' 18

המלח והפלפל בעבודת החסיד

על סגולותיה של התוועדות חסידיית -
לקראת אלול המשמש ובא | עמ' 10

"התלמיד בכה וגם אני בכיתי"

ראיון-החודש עם איש החינוך הוותיק
הרב אברהם מייזליש | עמ' 4

שליח מהכפר | מה מאחל הרב שלום גופין, שליח הרבי בלוגנסק, לתושבי כפר-חב"ד? עמ' 17

דבר מילות

בעניין מחנות־קיץ על טהרת הקודש לילדי ישראל

דבר הרב

אל תושבי הכפר שיחיו שלום וברכה!

עומדים אנו בלב ימי הקיץ הלוהטים, בעיצומה של תקופה שהרחוב מכנה אותה "החופש הגדול" ואילו אצלנו קוראים לה "ימי בין הזמנים". התקופה הזאת מחייבת אותנו לנקוט זהירות יתר והקפדה מיוחדת בכל העניינים הנוגעים ליראת־שמים ולהנהגה חסידיית, שכן ימים אלה משופעים הם בניסיונות ובפיתויי היצר, כידוע וכמובן לכל אחד ואחת. כשמעיינים בשיחותיו ובאיגרותיו הק' של הרבי מגלים כי יחסו של הרבי לתקופת ה"חופש" או "בין הזמנים" – חצוי. מחד גיסא, מלכתחילה שאף הרבי לבטל כליל את כל מושג "החופש הגדול", שכן התורה היא ה"חיים" בעצמם ו"אי־אפשר ולא שייד לנוח מהחיים" (כלשונו באחת משיחותיו הק'). מאידך גיסא, מכיוון שנוהג זה – של "בין הזמנים" – השתרש כבר והיה לעובדה מוגמרת, הרבי פעל לניצולם המקסימלי של ימים אלו להגברת החינוך הכשר, על־ידי רישום כמה שיותר ילדים למחנות־קיץ על טהרת הקודש.

בדבר אחר, אבל, דעתו של הרבי הייתה חדה, ברורה ונחרצת: הרבי שלל כל הקלה שהיא, בתקופה זו של השנה, בעניינים של תורה ושל יראת־שמים.

המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א

באחת מאיגרותיו הקדושות (לקו"ש, יג, עמ' 300) מצר הרבי על מה שהוא מכנה "תכסיס יצר־הרע המשונה שקרא לו בשם ימי חופש". והרב כותב (שם): "לצערנו ולדאבונו מתקבל [=תכסיס ה"חופש"] אפילו אצל כמה מהחרדים לדבר ה' במשך כל השנה, באמרו שימי החופש שאני [=שונים], ואין אז מקום לעמל ויגיעה, ואין [=הם] מרגישים שזהו הפך התורה אשר הודיעה שאדם לעמל יולד".

ובאיגרת אחרת (לקו"ש, ח, עמ' 367) כותב הרבי לתלמיד בשיבת תומכי־תמימים: "דווקא בימים אלו הנקראים בלשון העולם ימי חופש, יש להוסיף בלימוד התורה ובהידור בקיום המצוות, כיוון שאז כמה דברים המבלבלים במשך ימות השנה – פטורים מהם". דברים אלו עולים בקנה אחד גם עם מאמר חז"ל שהחל מחמשה־עשר באב "דמוסיף יוסיף", דהיינו שיש להוסיף עוד יותר בלימוד התורה הק'.

ויהי־רצון שבזכות עמידתנו בכל הניסיונות ובזכות זה שנוסיף בלימוד התורה ובהידור בקיום המצוות, הקב"ה יוסף לכולנו מידו המלאה הפתוחה הקרושה והרחבה, בכל מיילי דמיטב.

בכרכה מרובה הרב מרדכי שמואל אשכנזי

שהרושם יהיה ניכר על כל השנה

נעם לי לקרות בשורות האמורות אשר בנו שי' נכנס לגן ישראל בכפר־חב"ד, והיה רצון שיהיה הרושם ניכר במשך כל השנה הבאה עלינו לטובה, והוא וזוגתו תחי' יגדלוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

(ממכתב הרבי להר' יצחק הרבני, כ"ב במנחם־אב תשכ"ד)

ללא רוחות המנשבות מבחוץ

וכמדובר כמה פעמים אודות גודל ההשפעה בכל ענייני תורה ויהדות שמקבלים הילדים בעת שהותם ב"מחנות קיץ"... שבמשך כל היום כולו שוהים הילדים באווירה של תורה ויהדות, מבלי שיוכלו לקבל השפעה כל שהיא מהרוחות המנשבות ברחוב שמבחוץ – כלשון הכתוב: "והרוח לא יבוא מביניהן"...

(התוועדויות' תשמ"ה, כרך ד, עמ' 2558)

בריאות הנשמה לפחות כבריאות הגוף

...והתקווה חזקה אשר ככתבן במכתבן נתחזקו בחינוך המתאים במשך ימי היותן בקיטנה האמורה, חינוך כראוי לכל בת ישראל, שכל אחת מהן נקראת בת שרה, רבקה, רחל ולאח. ובפרט בארצנו הקרושה עליה נאמר, עיני ה' אלוֹקֵיךְ בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

וכמו בהנוגע לבריאות הגוף התקווה ששהותן בקיטנה תוסיף כבריאות הגוף במשך כל השנה כולה, כן ועוד יותר התקווה שתתחזק בריאות הנשמה על־ידי חינוך האמור במשך כל השנה כולה.

(איגרות־קודש כ"ק אדמו"ר, כרך כב, עמ' שטז)

'נר להאיר' על החברים

נכון ביותר, שלפני שנוסעים מהמחנות, יעשו בכל מחנה מסיבת סיום' עבור כל הילדים, המדריכים (או המדריכות) וההנהלות, בכדי לעשות סך־הכל וסיכום מכל הפעולות הטובות שנוספו במשך שהייתם במחנה. וכן לחזק יותר היהדות ויראת־שמים אצל הילדים, על־מנת לעורר את כל אחד ואחת, שייקחו איתם ותהיה פעולה נמשכת, בשעה שהוא (היא) חוזרת) הביתה וילך לחדר או תלמוד־תורה וכיוצא בזה. ...נוסף להשפעה על הילד לעצמו, יהיה גם 'נר להאיר' להשפיע על חבריו (וילדות על חברותיהן) וגם על הוריהם – בכבוד ודרך־ארץ, שיכולים לפעול ברוב הפעמים על ההורים יותר מאחרים מבוגרים.

(התוועדויות' תשמ"ח, כרך ד, עמ' 252)

דבר היו"ר

תושבים יקרים

כשעוברים בימים אלו ברחובות הכפר, ובמיוחד כשחולפים על פני גוש מוסדות החינוך שבמרכזו, הלב מתרונן למראה המוני הילדים והילדות – בכל הגילאים – החווים רגעים של הנאה, של לימוד ושל הפנמת מסרים תורניים וחסידיים, במסגרת מפעלי־הקיץ של כפר־חב"ד.

ידועה אמרתו של הרבי לפיה "קעמפ הוא סדן שמייצרים עליו חסידים". ואכן, ניסיון העבר מלמד אותנו כי לפעמים שבועיים בקעמפ מסוגלים להניב תוצאות חינוכיות טובות שחודשים ארוכים של לימוד בכיתה אינם מצליחים לחולל בלבבות התלמידים.

השילוב הזה, של הנאה עם תכנים רציניים, של אוירת פתיחות עם כללי משמעת, של הבראת הגוף עם התרעננות רוחנית – הינו ללא־ספק רעיון מופלא.

ועד הכפר עשה השנה מאמץ רב במיוחד על־מנת לאפשר את שילובם של כל ילדי הכפר,

ר' בנימין ליפשיץ

ללא יוצאים מהכלל, במפעלי־הקיץ השונים. אנשי חינוך מנוסים ביחד עם הצוות המסור של 'יצירה', שקרו במשך שבועות ארוכים על גיבוש תכניות שונות, שיתאימו לכל הגילאים. בנוסף לכך, סבסד הוועד את מחיר ההשתתפות במפעלי־הקיץ, במידה שאיננה קיימת בשום יישוב ובשום קייטנה או קעמפ חב"דיים בארץ ובעולם. עשינו זאת משום שלנגד עינינו עמדה מטרה אחת עליונה: שכל ילד מילדי הכפר יוכל להשתתף באחד המפעלים, ושסוגיית העלות לא תעמוד כמכשול בדרכם של ההורים.

אנו מקווים ומשוכנעים כי בחודשים הקרובים נוכל כולנו ליהנות מפירותיהם הברוכים של מפעלי־הקיץ, זאת כאשר הילדים חזרו ללימודים, טעונים בכל אותם מסרים מבורכים שצברו במהלך הקיץ, ומתוך חשק "לשמוע, ללמוד... לשמור ולעשות ולקיים".

בברכת המשך קיץ בריא בנימין ליפשיץ

זמני השבת בכפר חב"ד

לפי אופק תל־אביב

פרשה	כניסת שבת	צאת שבת
עקב	81:91	91:02
ראה / מברכים	21:91	21:02
שופטים	50:91	50:02
כי-תצא	85:81	19:57

יוצא־לאור ע"י ועד כפר־חב"ד

עורך: זלמן רודרמן

משתתפים: יוסף־יצחק קמינצקי, מנחם ברוד, שלמה הרשקופ, שלמה־מאיר מארק, שמואל רסקין, שמוליק איורכמן, שרון גושן.

צילום: COL, מאיר דהן, מאיר אלפסי, יואל בליניצקי, ברלה שיינר.

דוא"ל: oirechman@gmail.com

הרבי התעניין בעניינים 'ארציים'. ר' אברהם ניגש לאמירת 'קדיש' במניין של הרבי, בצום גדליה תשמ"ב

"לחיות באהבה כמו חסידים אמיתיים!"

דרכו המרתקת של הרב אברהם מייזליש שיחי' ממשפחה 'פרושית' במאה-שערים לכפר-חב"ד. וגם: מה השיב לו ה'מלמד' הוותיק ר' אבא לוי'ן ע"ה על שאלתו 'איך נעשים מלמד טוב?', וכיצד הוא הצליח להציל תלמיד אהוב שכמעט נשר • אברהם אוהבי

הלובן שפשה זה מכבר בזקנו של החסיד ר' אברהם מייזליש, כמו גם הנינוחות השורה עליו בצהריו של יום קיצי לוחט, בסלון ביתו הממוזג – עלולים להטעות. אבל רק לזמן קצר. שכן מהר מאוד מתברר כי מאחורי הלבן שכיסה את האדום-גי'נג'י ושמחת לגינות הרגעית מסתתרת לה עדיין אותה סערה חסידית שמאז ומתמיד אפיינה את ר' אברהם. והיא מתפרצת בכל פעם שבה נוגעים הדיבורים בעניינים שברגש. כך, למשל, כשהוא מתאר את ה'יחידות' הראשונה שלו אצל הרבי בתשרי תשכ"א (עם הצ'ארטר הראשון), וכך כאשר הוא מספר על תלמיד אהוב שלו – אחד ממאות – שכמעט 'נשר' אך לבסוף 'נתפס' וניצל.

מסכת-חיייו של הרב אברהם מייזליש מרתקת במיוחד. בשיחה של כשעה וחצי איתו בקושי אנו מצליחים לרפרף מעל איאלו תחנות לאורכה ולרוחבה של מסכת-חיים זו. מצד אמו הוא נצר לרבי אברהם שאג, מגדולי רבני הונגריה ורבו של רבי יוסף-חיים זוננפלד, רבה של ירושלים. מצד אביו הוא דור שביעי מהחסיד הנודע רבי משה מייזליש, זה שנשלח על-ידי כ"ק אדמו"ר הזקן לרגל במטה צבא נפוליון ושעקב כך נהפך להיות סמל למושג "מוח שליט על הלב". ובכל-זאת, נדרשה מעורבות מיוחדת של ידידה-שגחה כדי להחזיר את ר' אברהם לשרשרת הדורות החב"דיית, שנקטעה בשלב מסויים. "רבי משה מייזליש שהיה מראשי הקהל

בעיר ווילנה, התקרב כידוע לחסידות ולרבנו הזקן", מספר ר' אברהם. "בתקופת כ"ק אדמו"ר האמצעי נ"ע עלה רבי משה ארצה. תחילה התיישב בצפת, לאחר מכן עבר להכרזן ושם גם נקבר. כל צאצאיו ברורות הבאים היו חסידי חב"ד. כך עד לפטירתו ברמיימיו של סבי ז"ל, שהותיר אחריו את אביו, ר' מרדכי ז"ל, יתום בן תשעה חודשים. בעקבות זאת נמסר אביו לאומנה בביתו של הרב קצנלבוין שהיה דיין מטעם ה'פרושים', ובאווירה זו הוא גם גדל".

איך וכיצד אפוא חזר ר' אברהם לדרך חב"ד? "אבי תמיד היה אומר לנו שאנחנו 'מגזע חב"ד' ובבית גם היה חומש 'חוק לישראל' שבסופו סידור בנוסח האר"י ז"ל. ידעתי אפוא שאני 'מגזע חב"ד' ולבי נמשך אחר שורשיי. בילדותי ובנעוריי למדתי אמנם בישיבת 'עץ חיים' אבל רגליי היו נושאות אותי בתדירות גבוהה אל השטיבל של חב"ד במאה-שערים. מדי פעם גם נסעתי לישיבה בתל-אביב, להתוועדות".

בין הויכוחות מאותה תקופה, שנחרתו בלבו של ר' אברהם, מצוי גם ביקור הרש"ג ע"ה בארץ, בשנת תש"ט, בעת שנשלח על-ידי הרבי הקודם נ"ע לייצגו בהנחת אבן-הפינה לכפר-חב"ד. הוא גם זוכר את ר' זושא וילימובסקי (הפרטיון) ע"ה, שהגיע באותם ימים לבית-הכנסת בבתי-הונגרים לערוך מגבית לישיבה כלוד. בין השאר הוא דיבר בלהט רב על "קבוצת יהודים בעלי מסירות-נפש מרוסיה הסובייטית

שעלתה ארצה בעירום ובחוסר כול". ר' אברהם זוכר איך הכול פתחו את ליבם וכיסם לסייע לישיבה.

כרמי שלי...

שלוש שנים מאוחר יותר, בשנת תשי"ב עבר ר' אברהם ללמוד בישיבה כלוד, בפרדס. כעבור ארבע שנים נקרא ר' אברהם – והוא עודנו בחור בישיבה – לשמש 'מלמד' ב'חרד' הצעיר והמתפתח של כפר-חב"ד. זו הייתה תחילת דרכו הארוכה בחינוך וזוהי גם ראשית הקשר העמוק שנרקם בינו לבין כפר-חב"ד, לאורך ימים ושנים טובות.

בתשי"ז התחתן עם בתו של הרה"ח ר' יהושע (שיעה) ליפקין ע"ה, ה'משפיע' של בית-הכנסת במאה-שערים אותו, כזכור, הרבה ר' אברהם לפקוד.

כמעט חמש שנים שימש ר' אברהם 'מלמד' ב'חרד' בכפר והסיפורים על תקופה זו קולחים מפיו. הנה אחד מהם, 'בטעם של פעם': "כשבאתי ל'חרד' עמדתי והתכוונתי מהצד על ה'מלמדים' ומי ש'תפס' אותי יותר מכולם היה ר' אבא לוי'ן ע"ה, שדיבר אל הילדים בשקט ובנועם והם אהבו אותו והיו מרותקים לכל מוצא פיו. ניגשתי אליו ושאלתי 'איך נעשים מלמד טוב'. ר' אבא הביט בי בעיני החמות ואמר: 'מלמד-טוב אתה רוצה להיות?! ומלמד רגיל כבר היית מימך?!'. כעבור רגע הוסיף ואמר: 'ביום שבו תתעורר בבוקר מהשינה

ותיזכר שבלילה חלמת על אחד מתלמידך – או-אז תדע שהתחלת סוף-סוף להיות מלמד"... לקראת סוף שנת-הלימודים תש"כ קנה ר' אברהם כרטיס-טיסה לצ'ארטר הראשון שהתארגן לחודש תשרי אצל הרבי. כאן מתחילה השתלשלות-אירועים מעניינת: "זה היה יום חמישי בשבוע ואני בדרכי לחנות-הרגים בכפר, לקנות רגים לשבת, במצוות רעייתי. פתאום מגיע מולי ר' איצ'קה גאנזבורג ע"ה (מעסקני חב"ד הנמרצים וחבר הנהלת ה'רשת'). 'אברהם', הוא אומר לי, 'אנחנו פותחים בית-ספר חב"ד בנס-ציונה ואתה תהיה המנהל'. לא ידעתי מאיפה הוא 'נחת' עליי. לא הייתה לי כל הסמכה רשמית לחינוך ובטח שלא להיות מנהל. כמו כן הייתי מחוייב לתפקידי ב'חרד', ובנוסף לכל זה הרי התכוונתי לטוס לחודש תשרי אל הרבי..."

"אבל ר' איצ'קה לא היה אדם שמוכן לוותר. הוא אמר לי, 'אתה בא איתי בעת'. לא הייתה לי ברירה, עזבתי את עניין הרגים לשבת... ויצאתי איתו ל'מסע'. תחילה נסענו לרמת-גן אל החסיד ר' מאיר בליז'נסקי ע"ה, כדי שישכנע אותי לקבל עליי את התפקיד. משם המשכנו לפתח-תקווה, אל ביתו של הגה"ח הרב דוד חנוני ע"ה, מנהל ה'רשת' באותם ימים, לסכם איתו את הדברים. תחנתנו הבאה הייתה במוסד חינוכי של ארגון 'חבר הפעילים'... עכו. ר' איצ'קה הוציא משם אברך חסיד חב"ד שעבד במקום כפעיל בארגון. הוא התחיל לצעוק על האברך: 'כרמי שלי לא נטרתי!...' איך אתה הולך למקומות אחרים בשעה שאצלנו צריכים אותך?!'. ואז הוא 'הודיע' לאברך שמעתה והלאה הוא יהיה ממלא-מקומי ב'חרד' בכפר. למחרת, יום שישי, לקח אותי ר' איצ'קה אל המפקח של משרד-החינוך והלה אישר לי לשמש מנהל בית-הספר. כך נעשיתי מנהלו בפועל של בית-ספר חב"ד בנס-ציונה..."

בזכות בקבוק ה'משקה'

הרגש הוא על "מנהל בפועל" משום שבאופן רשמי סירב ר' אברהם לקבל את התפקיד כל עוד לא קיבל לכך את הסכמת וברכת הרבי. וזה כבר קשור ל'יחידות' הראשונה שלו אצל הרבי, שכר' אברהם מתאר אותה ניכר עליו כי הוא חוזר 50 שנה לאחור. מפאת קוצר היריעה לא נוכל לתאר בפרוטרוט אותה ואת כל מה שסבב לה, אלא רק את מה שנוגע לבית-הספר בנס-ציונה:

"נכנסתי ל'יחידות' והגשתי לרבי פתקה שבמרכזה השאלה אם לקבל את התפקיד בנס-ציונה או להישאר 'מלמד' בכפר. אני התכוונתי נפשית להכרעה בשאלה 'רוחנית' שתקבע את גורל ייעודי בחיים, בעוד שבפועל הרבי החליח לחקור אותי בנושאים 'ארציים' למדי..."

הוא דיבר על שעות-העבודה בשני המקומות, התעניין בזמני הנסיעה לנס-ציונה, התעכב על מידת יכולתי לסייע בבית לאישה אם אעבוד כאן או שם, ועוד כהנה. בסוף ה'יחידות' אמר לי הרבי: 'מחר ייכנס לכאן הרב חנוני ואז כבר נדבר...".

אבל התשובה לא ניתנה לו גם לא למחרת, כצאת הרב חנוני מ'יחידות' ארוכה שנמשכה שעות מספר, אלא רק במעמד ה'כוס של ברכה' במוצאי שבת-בראשית. לאחר שעבר אצל הרבי וקיבל 'לחיים' בשתי כוסות נפרדות (סיפור בפני עצמו...) ולאחר שכבר המשיך הלאה, נקרא לשוב אל הרבי ואז הרבי הושיט לו בקבוק 'משקה' ואמר: "און דאס איז פאר נס-ציונה!" (=וזה בעבור נס-ציונה!).

בינתיים, בארץ, נודע למפקח מטעם משרד-החינוך על 'בריחתו' של מנהל בית-הספר הטרי

תפילת נשים

דיני ומנהגי תפילה לנשים ובנות, מאת המראדאטרא הגאון החסיד הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א • נערך על ידי הרב שלום בער אשכנזי שיחי

המתין לברכת הרבי. ר' אברהם עובר לפני הרבי בחלוקת השטרות לשליחות מצווה

סדר התפילה

• נשים מברכות כל ברכות השחר כיוון שהן חייבות בברכות הודאה כמו האנשים, וכן אומרות "יהי רצון" שיוצאים בו ידי חובת תפילה דאורייתא.¹ לכן גם עליהן לברכן מיד בבוקר, קודם האכילה וקודם ההתעסקות בענייני הבית. ויכולות הן להתעסק בענייני הבית קודם תפילת שמונה עשרה מכיוון שהן משועבדות לענייני הבית.

• "נוהגות הנשים שיודעות ללמוד (=לקרוא), להתפלל כל סדר התפילה כמו האנשים אין פחות, מפרשת העקדה עד סוף עלינו לשבח"², וכמובן שכל זה הוא לכתחילה.

• תפילת נשים הרצויה כוללת את הקטעים הבאים: ברכות התורה וברכות השחר, "הריני מקבל"³, "אדון עולם"⁴, עקידה⁵, "לעולם יהא" עד "וידבר... זאת תורת"⁶, פרשת התמיד שהיא "וידבר... צו את בני ישראל"⁷, "ושחט"⁸, פרשת הקטורת⁹ ודי לומר "אתה הוא" עד "לדורותיכם"¹⁰.

כמו כן צריכות לומר "ריבון העולמים" המופיע לפני "איוהו מקומן"¹¹.

• כמו כן יאמרו "הודו" ופסוקי דזמרה וג' פרשיות קריאת שמע עם ברכותיה, לפניה ולאחריה.¹²

• מצוות עשה מדאורייתא להתפלל בכל יום, ותקנו חז"ל להתפלל תפילת שמונה עשרה שחרית ומנחה, ואף נשים חייבות בכך וכלשון רבנו הזקן "וכן עיקר"¹³.

• לפיכך "כיוון שהם (=הנשים) חייבים בתפלת שמונה עשרה, יש להם לסמוך גאולה לתפילה", היינו להתפלל שמונה עשרה מיד לאחר ברכת 'גאל ישראל' בלי להפסיק ביניהם כלל.¹⁴

• כן אומרות: "אשרי"¹⁵, "למנצח.. יענך"¹⁶, "היום יום" ו'שיר של יום'¹⁷, "קווה", "אין כאלוקינו" ו'פיטום הקטורת"¹⁸, "עלינו" עד "אך צדיקים"¹⁹. תהילים.

• נשים שהן עסוקות ואין להן פנאי להתפלל כל ה"ל, יאמרו: ברכות השחר וברכות התורה, פרשת התמיד ופסוק "ושחט", פרשת הקטורת עד "לדורותיכם" (ובדיעבד די באמירת "אתה הוא... בתורתך"²⁰). • "שמע ישראל" ו'ברוך שם"²¹

ויכווננו בקריאה זו לקבל עליהן עול מלכות שמים²², פרשת "ואהבת"²³,

12. סימן ע ס"א.
13. סימן קו ס"ב.
14. שם.
15. ש"כ"ל האומר תהילה לרוד ג' פעמים בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא" והובא בשו"ע ד' תחילת סימן נא.
16. עפ"י תקנת כ"ק ארמו"ר הרי"צ שבימים שאין אומרים תחנון יש להשלים פרק זה לאחר התפילה, נראה שפרק זה שייך לכולם.
17. עפ"י מסכת סופרים פרק יח, הלכה א, שאמירת 'שיר של יום' היא בבחינת 'בונים מזבח ומעלים עליו קרבן', ונשים (שפטורות מתרומת הקרבנות אך) שייכות בכפרת הקרבנות (שהרי אומרות פרשת התמיד לכפר עליהן) - שייכות אף באמירת 'שיר של יום'.
18. אשר לשיטת רבנו "פיטום הקטורת" שבסוף התפילה נאמר משום סגולה.
19. 'שערי הלכה ומנהג' הנ"ל.
20. עפ"י שו"ע ד' סימן תפח ס"ח שכיוון שאמר "ככתוב בתורתך" יצא ידי אמירת פסוקי הקרבן.
21. כן משמע משו"ע ד' סימן סג ס"ה.
22. תחילת סימן ע'.
23. שפרשת "ואהבת" היא אחת מהמצוות שנשים חייבות בהן.

1. ע"פ סימן קו ס"ב.
2. כף החיים סימן ע סק"א.
3. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח סימן נג.
4. כיוון שקטע זה עוסק באחרותו וזו היא אחת מהמצוות שנשים חייבות בהן בכל עת ובכל זמן.
5. שו"ע ד' מהר"ק סימן א ס"ח שאמירת פרשת העקדה היא כדי להזכיר זכות אבות ולהכניע את היצר וגם נשים שייכות לכך.
6. קטעים אלו עוסקים באחרותו ית' (כמבואר בתניא פל"ג), וגם נשים חייבות במצווה זו.
7. סימן מז ס"י.
8. שתקנו רבנו בסידורו לאומרו כהמשך לפרשת התמיד דווקא (ולא כפי שכתב במהר"ב סימן א ס"ח).
9. והסיבה לכך, נראה לומר ששיטת רבנו בסידורו הוא שאמירת הקטורת לפני התפילה נחשבת כהקטרה בפועל ולפי דברי הגמרא (ובחים פח ע"ב) שהקטורת מכפרת על עוון לשון הרע, גם נשים צריכות לומר פרשה זו ועלידי כך לכפר עליהם.
10. כיוון שנשים חייבות באמירת קטעים מתורה שבכתב ולא מתורה שבעל פה.
11. וכו' מבקשים שייחשב למתפלל "כאילו הקרבנו קרבן התמיד במועדו והקטרנו הקטורת בזמנה".

אתך להיעלם באותו ליל-שבת, הסכרתי לו. ואז הוא פרץ בבכי נרגש. 'הרב צריך לבקש ממני סליחה?', התפרץ, 'אני הוא זה שצריך לבקש את סליחת הרב! הבכי שלו גרם גם לי להזיל דמעות. התחבקנו והתנשקנו ומאותו רגע הוא חזר להיות חברי הטוב ביותר, אף יותר מבעבר. כיום הוא יהודי ירא-שמים, בעל משפחה לתפארתו!'.
לסיום, מבקש ר' אברהם להקדיש מספר מילים לנושא האחדות בכפר-חב"ד:
"מספרים שבעיירה החסידית נעוול היו שני קצבים שהייתה להם קביעות ללמוד כל ערב חסידות ב'חברותא'. בוקר אחד פרץ בין השניים סכסוך שכמעט גלש לתגרת ידיים. בערב הם שוב התיישבו זה מול זה ללמוד יחדיו חסידות. מאוחר יותר פנה פלוני אל אחד מהם ושאלו, 'הייתכן?'. הקצב, שהיה אדם פשוט וחסיד אמת, ענה לשואל: 'אינני מביין את תמיהתך... בבוקר הרובל שלי התקוטט עם הרובל שלו; אבל מה לזה ול'ליקוטי תורה' שלנו...".

"כעבור מספר שבועות התעורר בליבי חשש שמא נאבד לגמרי את התלמיד הזה והוא לא ימשיך בלימודיו אצלנו בשנה הבאה. החלטתי לעשות מעשה. בצהריים פניתי אליו וביקשתי ממנו 'טובה', לבוא אליי הביתה בערב של יום. הוא לא השיב על בקשתי זו, ואני הייתי במתח רב כל אותו אחר-צהריים - כן יבוא או לא יבוא...
"בערב אני יושב בביתי ופתאום - נקישה בדלת. הכנסתי אותו לחדר-עבודתי ואז הושטתי לו יד ואמרתי לו, 'אני רוצה לבקש ממך סליחה'. הוא היה בהלם. 'סליחה על כך שלא זיהיתי מראש את החולשה שלך ולא מנעתי מלכתחילה את הסיטואציה שהובילה

"היה לי תלמיד אהוב, עם ראש נהדר, שאהבתי אותו מאוד והשקעתי בו רבות. פעם אחת נסעתי איתו ועם קבוצת תלמידים מצטיינים לעשות שבת בצפת. בליל-שבת התלמיד נעלם וחזר רק למחרת. לאחר מכן נודע לי שהוא בילה את הלילה באופן לא-ראוי. לא הייתה לי ברירה אלא להשעות אותו מהלימודים לשבוע ולהזמין את הוריו לפגישה. וכך אמנם היה. אלא שמרגע שובו לבית-הספר חדל התלמיד לדבר איתי והקשר האישי בינינו, נותק.

החודש שלם לארה"ב, ונעשה מזה רעש גדול. מה שעזר בסופר-שלידבר להרגיע את העניינים היה... בקבוק ה'משקה' של הרבי:
לאחר פגישה פנים-אל-פנים של ר' אברהם עם המפקח ולאחר לגימה קטנה של זה האחרון מה'משקה', הפטיר הלה בנימה מבורחת וביקורתית כאחד: "הרבי מליובאוויטש פותח פה בתי-ספר, הוא גם ממנה להם מורים ומנהלים, ולנו במשרד-החינוך לא נותר אלא... לשלם את המשכורות!".

סליחה מהתלמיד

כ-12 שנים ניהל ר' אברהם את בית-הספר בנסי-ציונה, עד אשר נקרא לשמש מחנך ו'משפיע' ב'בית-הספר למלאכה' בכפר-חב"ד. בתפקיד זה, בו שימש למעלה מ-20 שנה, הוא רואה את גולת-ההכותרת של עשייתו החינוכית. כאן הוא סייע בבנייתם האישית של מאות צעירים, שרובם המוחלט מוסיף עד היום ללכת בדרך-התורה ומיעוט לא-מבוטל מקרבם אף הקים בית חסידי לכל דבר ועניין.
הסיפורים על בית-הספר זורמים כנהר ושוב אנו נאלצים להסתפק בסיפור אחד, מרגש במיוחד:

ברכת "ויציב" עד "גאל ישראל" אשר דבר זה הוא חובה ממש לכל אישה ומקיימות בזה מצווה דאורייתא של זכירת יציאת מצרים, ובלשון רבנו הזקן "זכירת יציאת מצריים שהוא מצוות עשה שלא הזמן גרמא שמצוותה ביום ובלילה, לפיכך יש להם לברך הברכה על יציאת מצרים שהוא אמת ויציב"²⁴, ומיד בסמיכות לכך יש להתפלל שמונה־עשרה.

- נשים שיש להן ילדים ומשום כך הן עסוקות מאוד בגידולם ובענייני הבית, בדיעבד ובשעת הרחק אם לא מצאו זמן כמה דקות פנויות במשך היום ככדי להתפלל שמונה־עשרה, אם אמרו ברכות־השחר ופסוק "שמע ישראל" מתוך כוונה לקבל עליהן עול מלכות שמים בקריאה זו²⁵, וברכת "ויציב" עד "גאל ישראל" – יש להן על מה לסמוך להסתפק בכך²⁶. ובמקרה זה תאמר ברכת "ויציב" ואם יתפנה לה זמן תתפלל שמונה־עשרה אף שתפילה זו אינה 'סמוכה לגאולה'.

דיני תפילה

• כדאי להשתדל להתפלל שחרית לפני השעה הרביעית של היום ועל־כּל־פנים עד חצות היום²⁷.

- "ברוך שאמר" אומרים "בניגון ובענימה כי הוא שיר נאה ונחמד"²⁸.
- כאשר אומרות פסוקי־דומרה יש לומר לכל הפחות "ברוך שאמר", "אשרי" ו"ישתבח", אך אין לברך "ברוך שאמר" ו"ישתבח" בלי לומר ביניהם פרק מפסוקי־דומרה²⁹. וכן אין לדבר עד לאחר סיום תפילת שמונה־עשרה.

• כמו כן, פסוקי־דומרה נתקנו לאומרים קודם (קריאת־שמע ו)תפילת שמונה־עשרה, ולכן אם כבר התפללה שמונה־עשרה ורוצה לומר פסוקי־דומרה לאחר שמונה־עשרה – תאמר את המזמורים בלי ברכות "ברוך שאמר" ו"ישתבח"³⁰.

- בקריאת־שמע עדיף לשבת ואם עומדים אזי לכל־הפחות יש לעמוד במקום אחד ולא להסתובב באמירת פסוק "שמע ישראל" (ו"ברוך שם")³¹.
- אישה הקוראת כל קריאת־שמע תכפול המילים "ה' אלוהיכם אמת" כפי שעושים האנשים³².
- "תחנון' אינן צריכות לומר, ואם אומרות – יש להשמיט את י"ג מידות הרחמים המתחילות ב'ויעבור ה'" הנאמרות רק בציבור³³.
- צריך לעמוד ב"ה" מלך³⁴, ב"ברוך שאמר"³⁵, ב"ויברך דוד" עד "תפארתך" ויש מוסיפים לעמוד עד "אתה הוא ה' האלקים"³⁶, ב"ישתבח"³⁷ (ולמעשה נוהגים לעמוד מ'ויברך דוד" עד לאחר "ישתבח" כדי לעמוד באמירת השירה³⁸, ואפשר להקל בזה). לשמונה־עשרה נעמדים במילים

סמל אגודת אגודת ישראל

- ↑ סימן ע' ס"א.
- ↑ תחילת סימן ע'.
- ↑ עפ"י המנהג שנהגו הנשים המובא בסימן קו ס"ב, ויש לסמוך על מנהג זה רק בשעת הרחק ובריעבד (כיוון שרבנו שולל דעה זו וכותב "וכן עיקר" על החובה להתפלל שמונה־עשרה פעמיים ביום) ובצירוף שיטות הפוסקים שאישה משועבדת לצרכי הבית ולילדיהם.
- ↑ סימן פט ס"א, ש"זמן התפילות הוא כזמן התמידין' וגם אישה מתכפרת בקרבן התמיד כמבואר בסוף סימן מז.
- ↑ סימן נא ס"ב.
- ↑ סימן נב ס"א וסימן נד ס"א.
- ↑ סימן נב ס"א.
- ↑ סימן סג טעיפים ג"ד.
- ↑ עפ"י מנחת־אלעזר ח"ב סימן כה, הכותב שצריכה לומר רמ"ח תיבות אף שאין לה רמ"ח איברים, כיוון שהכוונה היא לאיברים דלעילא שהם במספר רמ"ח.
- ↑ שו"ע סימן תקסה ס"ה.
- ↑ הוספות כ"ק אדמו"ר הרשב"ב נ"ע לסידור תורה־אור, עמ' רמג ע"ב.
- ↑ סימן נא ס"ב.
- ↑ סימן נא ס"א.
- ↑ רמ"א סימן נא ס"ו.
- ↑ קשו"ע סימן יד ס"ד.

"תהילות לא־ל עליון"³⁹. תפילת "עלינו לשבח" בעמידה⁴⁰.

- תפילת מנחה הרצויה היא: פרשת־התמיד ופסוק "ושחט" (כפי שאומרות בבוקר). "אשרי"⁴¹ ושמונה־עשרה. "עלינו" ו"אך צדיקים".
- חשוב לציין שתפילת שמונה־עשרה במנחה היא חובה כמו בשחרית ולכן בשעת הרחק תתפלל שמונה־עשרה בלבד. ויכולה להתפלל גם בזמן בית־השמשות עד צאת־הכוכבים⁴².
- אמירת 'הלל' היא רשות אך נהגו לאומרה ככל המצוות התלויות בזמן שנהגו הנשים לקיימן, ולכן יכולות גם לברך על ה'הלל'⁴³.
- תפילת 'מוסף' של שבת, חג וראש־חודש – המנהג הוא שמתפללות⁴⁴, ויש הסוברים שתפילות אלו הן חובה⁴⁵.
- נשים פטורות מתפילת ערבית אך חייבות **מדאורייתא** בברכת "אמת ואמונה" עד "גאל ישראל"⁴⁶. ואם זמנן בידן – רצוי שיתפללו כל תפילת ערבית⁴⁷.

• מי שנזכרה בלילה שלא בירכה בשחרית ברכת־התורה ורוצה ללמוד או לומר 'קריאת־שמע שעל המיטה', עליה לברך תחילה ברכת "אהבת עולם" שלפני שמע־ישראל והיא נחשבת לברכת־התורה. ותגיד מיד לאחר הברכה פסוק כלשהו, כדי לסמוך לימוד לברכת־התורה⁴⁸. ורצוי לעשות זאת גם אם אין ברעתה ללמוד עוד בלילה זה (וכמוכן שכל זה נאמר בתנאי שלא התפללה ערבית ולא בירכה ברכת "אהבת עולם" כחלק מהתפילה, שאז יצאה ידי חובתה בכל מקרה⁴⁹).

- 'קריאת־שמע שעל המיטה' שהוא לשמירה – כל הנוסח, ולפחות ג' פסוקים.
- 39. אליה־רבא סימן סז סק"ט בשם מהר"ל וכתבי האריז"ל.
- 40. רמ"א סימן קלב ס"ב.
- 41. כנ"ל הערה 15.
- 42. סימן תלא קו"א.
- 43. משנ"ב סימן תכב, ביאור־הלכה ד"ה "הלל".
- 44. כף־החיים סימן רפו סק"ו.
- 45. עיין משנ"ב סימן קו סק"ד שהביא הרעות בזה.
- 46. תחילת סימן ע'.
- 47. למנהגנו שנשים מקיימות גם מצוות שהן רשות.
- 48. עפ"י סימן מז ס"ו.
- 49. דין זה הוא רק לנשים הפטורות מקריאת־שמע בלילה ולכן 'שמע' עולה לה ללימוד. אך אנשים צריכים לומר עוד פסוק מיוחד ללימוד תורה, מלבד הנאמר בתפילה, כהכרעת רבנו בסימן מז ס"ו.

פרשיות שמע וברכת "המפיל".

• מנחה בערב־שבת מתפללות לפני הרלקת הנרות. ואם לא הספיקה – תתנה בשעת ההדלקה שאינה מקבלת שבת לעניין שתוכן להתפלל תפילת חול⁵⁰.

• בליל־שבת צריכות לכתחילה להתפלל תפילת שמונה־עשרה של שבת כדי לקיים מצוות זכירת השבת בתפילה (חוץ משמיעת ה'קידוש') כיוון שחייבות במצוות זכירת השבת בתפילה כמו האנשים⁵¹. ואם שמעה קידוש לפני שהתפללה – אינה חייבת להתפלל לאחר מכן שמונה־עשרה של מעריב⁵² (אך כמוכן צריכה לומר ברכת "ואמונה"). וכן בליל יום־טוב צריכות להתפלל שמונה־עשרה וכנ"⁵³.

• בשחרית ומנחה של שבת יש יותר חיוב להתפלל מכיוון שהן פנויות יותר⁵⁴.

• כדאי מאוד להתפלל שמונה־עשרה של מעריב במוצאי־שבת ולומר נוסח "אתה חוננתנו" ורק אחרי־כך לעשות מלאכה, ולא להסתפק באמירת "ברוך המבדיל"⁵⁵. ואם התפללה ושכחה "אתה חוננתנו" תגיד אחרי התפילה "ברוך המבדיל בין קודש לחול" (ורין זה הוא גם באנשים)⁵⁶.

• נשים מריחות את הבשמים ומסתכלות באש בהבדלה ויש נשים המקפידות לברך בעצמן⁵⁷.

• אישה שהתפללה וטעתה בתפילה כגון ששכחה לבקש גשם חורף או הזכירה או בקשת גשם בקיץ, וכן במקרה ששכחה לומר "יעלה ויבוא" בימים ובתפילות שחייבים לומר בהם "יעלה ויבוא" – חוזרת על

- כף־החיים סימן רסג סקל"ה.
- סימן רצו סי"ט.
- כיוון שהתקנה הייתה לקיים מצוות דאורייתא בתפילה ומצוות דרבנן בכוס, וכבר קיימה מצוות דאורייתא על הכוס. עיין בפרמ"ג משב"ז תחילת סימן רעא.
- עפ"י סימן רעא ס"ה וסימן רצו סי"ט, שחייבות בזכירת היום מדברי סופרים ובאותו אופן כמו האנשים.
- עיין בסידור בית־יעקב (מוסך השבת קיטון ב).
- כן משמע מסימן רצו סי"ט וסימן רצט סי"ח.
- סימן רצד ס"ג.
- כיוון שלהלכה חוששים לדעה הסוברת שנשים פטורות מ'הבדלה' (כפי שכתב רבנו בסימן רצו סי"ט) ולשיטה זו יוצא שברכת הבשמים והאש לנשים היא ברכת־הנהנין בלבד ולא ברכת־המצוות, וכבר נפסק להלכה בסימן ריג ס"ה שברכות־הנהנין יוצאים ידי חובה מהמבכר רק כאשר יושבים ולא בעמידה.

תפילתה כמו האנשים, כיוון שלא עלתה לה תפילה והיא חייבת בכך כמו אנשים. ונראה, שאפילו בתפילת מעריב שהיא רשות שבכילה – אם טעתה, לא עלתה לה תפילתה ואם רוצה שתיחשב לה לתפילה עליה לחזור ולהתפלל.

- וכן בברכת־המוזן אם שכחה לומר "רצה" או "יעלה ויבוא" – חוזרת כמו האנשים⁵⁸.
- צריך להתפלל בבגד נקי ומסודר ולא בבגד־השינה או בגד המיוחד לניקיון הבית⁵⁹.
- צריכה לקבוע מקום קבוע בבית להתפלל בו, שלא יכללוה בני הבית⁶⁰.
- צריך להתפלל עם גרביים ונעליים כדרך שעומדים לפני מלך⁶¹.
- נטילת־ידיים לפני התפילה: אם יודעת בוודאות שנגעה בטינופת

(או במקומות המכוסים בגוף, חיכוך בראש, צואת האוזן או האף) צריכה ליטול ידיים פעם אחת על כל יד, ונטילה זו נעשית על־ידי שפיכת מים על האצבעות עד מקום חיבורן לכף־היד. ותיקח עוד מים בכף־היד ותשפשף כפות הידיים זו בזו⁶². ואם אין מים או שנגעו בטינופת באמצע תפילת שמונה־עשרה שאי־אפשר לזוז – יכולה לנקות על־ידי שפשוף הידיים בכל דבר שמנקה כרוגמת קיר, שולחן וכדומה⁶³. וכמוכן שכל זה לתפילה או קריאת־שמע אך לאמירת ברכה או ללימוד – אפשר לנקות את הידיים על־ידי שפשוף בכל דבר, גם אם יודעים בוודאי שהידיים התלכלכו מטינופת⁶⁴.

• אם תינוק בוכה באמצע שמונה־עשרה ומפריע לה להתרכז, מותר להרגיעו על־ידי רמו בתנועה אך לא בהשמעת קול של גערה וכדומה⁶⁵. אם אין ברירה, אפשר לגעור. ואם גם זה לא מועיל – אפשר לגשת אליו או להתרחק ממנו אך בלי להפסיק בדיבור⁶⁶. ויש להשתדל שלא להפסיק באמצע שלוש הברכות הראשונות או שלוש הברכות האחרונות. בשאר הברכות יש להפסיק בין הברכות ולא באמצע ברכה⁶⁷. ותתחיל שוב מהברכה שפסקה בה, ואין משנה כמה זמן נמשכה ההפסקה. כל זה במקרה שהפסיקה מעצמה, כתוצאה מחוסר אפשרות להתרכז בתפילה. אך אם הפסיקה כתוצאה מאונס וכגון שהילד נפל וחייבים לרוץ אליו – במקרה זה כמוכן שמפסיקה בכל מקום בו אוחתו וכן יכולה לדבר אם צריכה, וכאשר חוזרת להתפלל צריך לראות כמה זמן הייתה ההפסקה: אם הפסיקה כשיעור הזמן שבו בדרך־כלל היא מספיקה לסיים את כל תפילת שמונה־עשרה – עליה לחזור לתחילת שמונה־עשרה. לעומת זאת, במקרה שההפסקה הייתה פחות מפרק־הזמן הזה – אזי אם לא דיברה במהלך אותה הפסקה – חוזרת היא למקום שבו אחזה בתפילתה. ואם הפסיקה באמצע הברכה, ממשיכה מאמצעה. ואם דיברה – באמצע הברכה – חוזרת לתחילת הברכה שאחזה בה. ואם הפסיקה באחת משלוש הברכות הראשונות – חוזרת לתחילת שמונה־עשרה. אם הפסיקה באמצע שלוש הברכות האחרונות חוזרת לראשיתן, דהיינו ל"רצה"⁶⁸.

• אין להחזיק תינוק על הידיים בשעת התפילה לפי שהחשש שמא ייפול מסיח את הדעת מהתפילה. ואם אין ברירה – אפשר לנענע את העגלה תוך כדי תפילה⁶⁹. ■

- ↑ כיוון שגם הן חייבות באכילת לחם לשם עונג ושמחת יו"ט, כמבואר בסימן קפח ס"ה.
- ↑ משנ"ב סימן צא סקי"א.
- ↑ סימן צ ט"ח.
- ↑ סימן צא ס"ה.
- ↑ רבנו הזקן בסידורו.
- ↑ סימן צב ס"ה.
- ↑ רבנו הזקן בסידורו ובשו"ע שם.
- ↑ ויש להעיר משיחת כ"ק אדמו"ר (לקו"ש ח"ג שיחת יט כסלו) אשר צריך להקשיב לקול ילד בוכה' ולהפסיק בתפילה ולטפל בו.
- ↑ שערי־שובה סימן קד.
- ↑ עפ"י סימן צו ס"ג.
- ↑ כל זה מבואר בסימן קד ס"ד
- ↑ סימן צו ס"א

^[1] הכפר של הרבי • גיליון 9 • מנחם־אב תש"ע

אדער לחיים, ווידער לחיים

"דרכם של קטנים - אמר רבנו הזקן - שהם הפצים כל דבר טוב רק לעצמם ולזולתם אינם דואגים, ומקפידים על שלהם, ובטבעם מקנאים במה שיש לחבריהם, ומהם גם עינים רעה בשל אחרים, והם כעסנים ונרגזים ובעלי מידות רעות. ומכנים ומבנות כאלה האב מצטער צעד רב. כשרצה האב להטיב חינוך ילדיו, חיפש ומצא מרדוך טוב מלמד ברפועל וייתן את הילדים על ידו להדריכם ולחנכם. וכעבור איזה משך זמן הסתכל באורחות חיי ילדיו והתנהגותם הטובה באהבה באחוזה בשלום ובקעות, ואיש את רצון רעהו ימלא וכל אחד דואג לטובת חברו כלטובת עצמו, ומהם גם המניחים דאגת עצמם כשביל דאגת מילוי צרכי חבריהם. או האב נתמלא עונג ונחת דרוח מהנהגות בניו ומפליא לעשות לקיים משאלותיהם נוסף על גמול הטוב אשר גומל בעדינות לבנו להמרדך והמורה דרך בדרכי החיים".

עדות של המזכיר

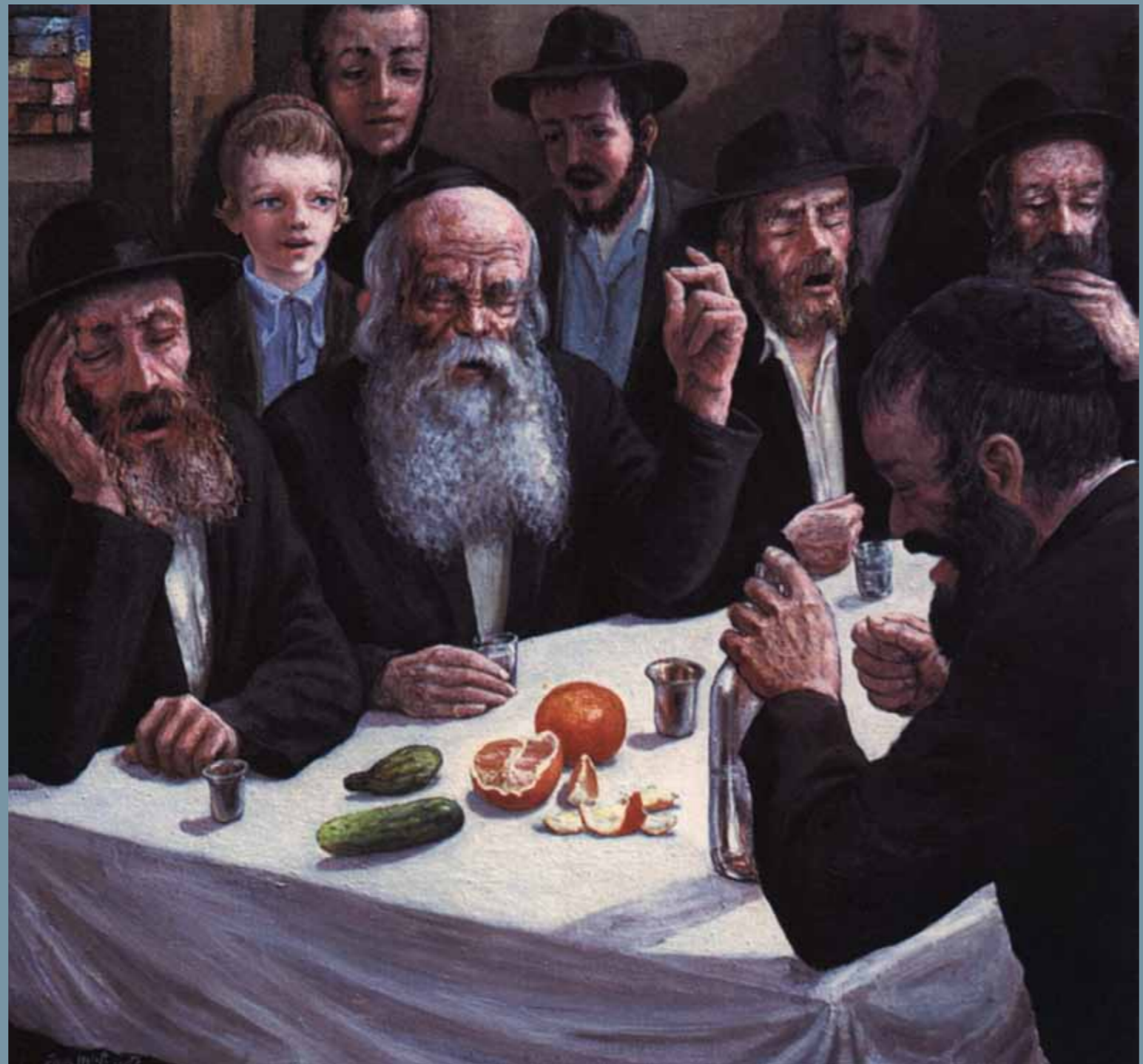
מעניין לקרוא את מה שכתב החסיד הגדול, המשפיע ר' חאטשע פייגין הי"ד, מזכירו של הרבי הקודם, אורות המכתב הזה: "ממכתב זה יראו עד כמה גדול כוח אנ"ש בעת התוועדותם באהבת רעים, ועד כמה שידוע לי גודל החיבה של כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש ותמיד מדבר מזה, ומדבריו הרבה פעמים עימדי, ראיתי גודל הערך שנותן כ"ק אדמו"ר שליט"א להתוועדות אנ"ש יחד באהבת רעים, ובענייני חסידות, וכמה היה נהנה אשר היה קביעות בכל מקומות מושבות אנ"ש לקבוע התוועדות כאלו לפחות פעם בחודש... "בכבוד וידידות, יחזקאל פייגין".

"בדרגה נעלית יותר מאשר מלאך מיכאל!"

בהודמנות נדירה התייחס הרבי לסיומת של המכתב האמור, והסביר מדוע ההתוועדות יכולה לפעול יותר ממלאך מיכאל (התוועדויות) תשמ"ג ח"ד, עמ' 1820 ועמ' 1824): "כלומר: עניינו של מלאך מיכאל הוא - שגם ההמשכה בענייני ולבושי הטבע... היא עניין שלמעלה מהטבע לגמרי. ולאחרי כל העילויים רמלאך מיכאל - אומר אדמו"ר הזקן שבכוחה של התוועדות חסידית לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל!..." "דהנה, מה שבכוחה של התוועדות חסידית לפעול יותר מפעולתו של מלאך מיכאל - אין זה מפני שבין המתוועדים ישנו יהודי שנמצא בדרגה נעלית יותר מאשר מלאך מיכאל, על-כפי-פנים - בנוגע לעניין של לימוד זכות על בני-ישראל, היינו שיהודי זה יודע ללמד זכות על בני-ישראל באופן טוב יותר מאשר מלאך מיכאל - שהרי אין הכרח שבכל פעם שיהודים מתוועדים יחדיו יהיה ביניהם יהודי שדרגתו היא למעלה מדרגתו של מלאך מיכאל!... לא בכל יומא אתרחיש ניסא!..." - אלא טעם הדבר הוא, כהמשך פתגם הנ"ל (של אדמו"ר הזקן) - שכאשר אבינו שבשמים... רואה שבניו מתנהגים איש אל אחיו באהבה באחוזה בשלום ובקעות, "או האב נתמלא עונג ונחת דרוח מהנהגות בניו, ומפליא לעשות לקיים משאלותיהם כו"..."

אם נשים לב, מבין השורות עולה כי ישנן התוועדויות חסידיות בהן כן משתתף יהודי ש"על-כפי-פנים בנוגע לעניין של לימוד זכות" הוא טוב יותר ממלאך מיכאל, אלא שלא בכל ההתוועדויות "אתרחיש ניסא!"

את מה מכנה הרבי הקודם נ"ע, "המלח והפלפל" בעבודת החסיד? מדוע העדיף החסיד התוועדות על פני תענית? בזכות מה ביקש החסיד ר' מענדל פוטרפס ע"ה רחמי שמים לרפואת בנו החולה? ואיזו עצה השיא הרבי לחסיד שהתלונן על כאבים בלבו? • הרב שמואל רסקין, מנהל בית-חב"ד בשיכון ותיקים בחולון, על נפלאותיה של ההתוועדות החסידית

חודש אלול הממשמש ובא, מתאפיין, בין השאר, בהתחזקות בדרכי החסידים והחסידות, ולכל לראש בהתוועדויות החסידיות. לא בכדי דרשו חכמים, כי 'אלול' ראשית-יבות "אדער לחיים, ווידער לחיים" (ובתרגום מאולץ: אמור לחיים, ושוב לחיים).
להתוועדות החסידית מטרת רבות, הבאות לידי ביטוי גם באופי ובסגנון ההתוועדות. יש התוועדויות של רבי וחסידים, ויש התוועדויות של ימי רצון וסגולה; יש התוועדויות לשם תוכחה מגולה, ויש התוועדויות של אהבת רעים. ברשימה הזו נתעכב מעט על הסוג האחרון: התוועדות לשם התוועדות - ישיבה בצוותא.

הפתקה שירדה מהשמים

על פניו נראה כי מטרת ההתוועדות היא החלטות טובות והתעוררות לעבודה-בפועל. אך מעבר לכך, יש בהתוועדות סגולות רבות הנובעות מעצם ה"שבת אחים גם יחד", עוד לפני דברי התורה וההתעוררות. זה בריוק מה שמתכוון לבטא הסיפור הידוע על כוחה של ההתוועדות. לפנינו קטעים מהסיפור המלא, כפי שהוא נכתב בעט השמיר של כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע (אנ"ח ח"ג ע' תיב):
"פעם ישבו חסידים הרמ"מ מהאדאק בהתוועדות וחזרו התורה ששמעו. ובעת ההיא היה גם רבינו הזקן בהאדאק, ולאחר חזרת התורה פעמיים ושלוש התחילו לשוחח שיחות קדש וגם הביאו 'משקה'.
"בתוך הדברים עמד אחד החסידים שהיה לא-עלינו בעל יסורים באיזה מחלה אשר הרופאים לא מצאו לו מזור, והתחיל לבכות ולבקש ברכה מאת המתוועדים שיברכוהו ברפואה שלמה.
"איה מהחסידים, כשמעם בקשת החסיד, התחילו לשחוק ממנו: וכי אנחנו בכוחנו לברך, מה ראית על ככה? ואחרים גם התרעמו עליו שהוא מאמין באנשים פשוטים כמוהם, כי הברכות שייכות רק ליחודי סגולה, צדיקי הדור. אבל החסיד לא שת לבו אליהם והרבה עוד להפציר, ומתוך התחננותו נתעורר מאד ויבכה בדמעות שלישי מעומקא דליבא.
"פלוגת החסידים הנ"ל בראותם שחברם מתאמץ בבקשתו התחילו לנגן בחשבם אשר כזה ישקישו וירגיעו רוחו.
"או חבריו כ"ק רבנו הזקן 'שא' וידמו המנגנים, וגם החסיד הבוכה חדל לבכות. ויאמר רבינו הזקן: 'אחיי ורעיי, האם שכחתם אותה הפסקא [=פתקה] אשר משמי שמיא נחיתא בטל אורות בגורת עירין קדישין בסוד החבריא קדישא תלמידי רבינו הקדוש 'דאס וואס עם קען אויפטאן א חסידישער פארבריינגען קען מלאך מיכאל ניט אויפטאן' [=מה שבכוחה של התוועדות חסידית לפעול - לא יכול (אפילו) מלאך מיכאל לפעול!]"
"כל חברי הוועידה בזכרם המאמר המסופר נתלהבו בלהבת שלהבת אהבת רעים וכולם כאיש אחד התכוננו לברך את אחיהם החסיד בברכת רפ"ש".

"ומפליא לעשות לקיים משאלותיהם"

בהמשך המכתב מסביר הרבי הקודם, בשמו של רבנו הזקן, מדוע ואיך יכולה ההתוועדות לפעול "יותר ממלאך מיכאל":
"בהוועידה ההיא - סיפר הרה"צ ר' הלל בשם הרה"צ ר' זלמן זעזמיר - ביאר הוד כ"ק רבנו הזקן את המאמר 'מה שהתוועדות חסידית יכולה לפעול, לא יכול לפעול אפילו המלאך מיכאל', במשל נפלא:

ויש לומר, שכל מי שהשתתף בהתוועדות עם הרבי יודע על מי ועל מה מדובר...

"צריך יותר להיות בין חסידים"

בשולי איגרת קדש של הרבי אל הרב מ.ר.א. (מחשובי זקני רבני חב"ד), מתייחס הרבי לכאבי הלב ממנו סבל הרב, וזה לשונו הק' (תשורה משמחת ר' מרדכי סקרר - שושן פורים תשס"ו, נ.י.) בתרגום חפשי: "בעניין כאב (המדומה - בגשמיות) הלב - הנה בטח שומר הוראות הרופאים. וצריך - יותר להיות בין חסידים (מעד זיין צווישען חסידים), וכפרט בהתוועדות. וליבא... ידע מצערא ועקא ויגונא (וח"ג רכא, ב) - שזה מאוד חסר" (אז דאס פעלט גאר שטארק).

"בשמעו את רינתם"

סגולה זו של ההתוועדות החסידית, היא בבחינת 'סגולה בדוקה'. סיפורים רבים עוברים בין החסידים על פעולותיה והשפעותיה של ההתוועדות, 'למטה מעשרה טפחים'. אחד מסיפורים אלו סיפר החסיד הנודע ר' יצחק מתמיד הי"ד (סיפורים חסידיים ב, עמ' 77): "בעיירה אחת היה חסיד גדול ושמו ר' איצעלע. באותה עיירה היה גביר אחד שבתו חלתה והוא נתן לחסיד מעות עבור פ"ג. מה עשה החסיד? - כינס את החסידים וערך סעודה והתוועדות. שאל הגביר: 'מה זאת, האם כך מתפללים לקב"ה?' ענה לו ר' איצעלע: 'כשאיצעלע מתענה וכוכה אין אלה חדשות עבור הקב"ה. אבל כשאיצעלע מכנס את החסידים ומתוועד, שואלים: מה זאת? ואז מגיע התירוק: בתו של הגביר חלתה...'. החסידים שאהבו תמיד להשתעשע בפירושים מקוריים לפסוקים בתנ"ך, מצאו לכך מיד מקור: "וירא בצד להם - בשמעו אל רינתם": הקב"ה רואה בצרתם של ישראל, כשהוא שומע אל הרינה והשמחה הבוקעת מהתוועדות החסידים...".

"עשה לך שרף"

ואם בפרשנות חסידית לפסוקים עסקינו, נביא כאן עוד אחד - בתחום של ההתוועדות החסידית. וכך פירשו החסידים את הפסוק בפרשת חוקת: "עשה לך שרף ושם אותו על נס, והיה כל הנשוק, וראה אותו וחי". "עשה לך שרף" - הכן לך בקבוק של יין שרף (משקה); ושם אותו על נס - תמצא איזה "נס" או "יומא דפגרא" כעילה להתוועדות; "והיה כל הנשוק" - ובהתוועדות תביא את כל הפארביסן (תרגום מרדייק של "נשוק"); "וראה אותו וחי" - ומשם יקבלו חיות.

בזכות ההתוועדות

אחד הסיפורים היותר מרטיטים על הכוח שייחסו החסידים להתוועדות, נמסר לנו מפיו של החסיד ר' בערקע ח"ו, אודות ידידו ר' מענדל פוטרפס ע"ה (ר' מענדל עמ' 163): "בנו של ר' מענדל, שלום בער, בילדותו, נפל למשכב ומחלתו התגברה עד שנסקפה סכנה לחייו. ר' מענדל ורעייתו היו מאוד מוטרדים מחומרת המצב, ובמיוחד לאור העובדה שכמה מילדיהם נפטרו בקטנותם.

"באחד מן הימים הקשים הללו ערכתי ביקור בביתם. משהגעתי ראיתי את הרופא המטפל ניגש אל ר' מענדל ואומר לו, כי מצבו של בנו אנוש, וכי נותרו לו שעות ספורות... הרופא לא הסתפק בדבריו הוא פנה אלי וביקש ממני לצאת מהבית.

"יצאתי מהבית ונעמדתי תחת אחד החלונות כדי לנסות ולהקשיב מה קורה בפנים. והנה שומע אני את ר' מענדל אומר: 'ריבנו של עולם אנא רחם על בני לא בזכות התורה שלא עלתה בידי ליגע בה, לא בזכות התפילה שלא מיציתי נפשי בה, אלא בזכות ההתוועדות שלא יצאתי אף פעם באמצע'...".

איך החזקתם מעמד?

בשנת תשל"ב, כשיצאו החסידים מאחורי מסך הברזל, שלח הרבי שניים מראשי החבורה, הרה"ח ר' מוטל קזלינר ע"ה והרה"ח ר' יענקל נוטיק ע"ה - אל הגאון הגדול ר' משה פיינשטיין. שניים אלו, בעלי צורה, בעלי תורה, ובעלי מסירות נפש של אמת, היו מדרג מייצג של היוצאים.

רבי משה השתאה לראות איך נראים יהודים שנולדו לתוך רוסיה הקומוניסטית, ונראים כפי שהם נראים. את התפעלותו הוא הביע בקול ושאל: "איך עשיתם את זה?".

ר' מוטל ענה מיד: "ההתוועדות... ההתוועדות החסידיות החזיקו אותנו; ואילו ר' יענקל ענה: "וכי היה אפשר בכלל אחרת?!"

לימים היו שהסבירו ששניהם לדבר אחד התכוונו: בזכות ההתוועדות הצליחו להגיע להכרה שאחרת אי אפשר...

"והיא שעמדה"

סיפור זה מוזכר את הפרשנות החסידית שהעניק החסיד ר' מענדל פוטרפאס, להוראה המצויה בהגדה קודם "והיא שעמדה" - "גביה הכוס ויאמר והיא שעמדה".

"והיא - הכוס, היא - שעמדה לאבותינו ולנו". ההתוועדות החסידית, היא זו שעומדת בכל דור ודור נגד העומרים עלינו...

לאיזו התוועדות התכוון הרבי?

הרבה יש להאריך אודות ההתוועדות, הרוח שבה, הנושאים שאמורים להיות נידונים בה ועוד. אך פטור בלא כלום אי אפשר.

להלן כמה שורות ממכתבו של כ"ק ארמו" מוהרי"צ (אג"ק ח"ט עמ' רמו) אל החסיד הנודע ר' ישראל נח בלינצקי ע"ה. המכתב נכתב תקופה קצרה אחרי יציאת החסידים הגדולה בשנת תש"ו, והוא כנראה קשור להסתדרות הרוחנית של החסידים:

"בדבר סניף קידוש והתוועדות - הצדק אתו, צריכים לסדר את ההתוועדות של אנ"ש שי' כנהוג מלפנים אשר ההתוועדות היתה מלאה תוכן פנימי ולא היה בה מקום להתגלות המידות. רוח של רצינית אמיתית - ערנסקיית - היתה שורה בתוך המשתתפים בהתוועדות, זה מספר על איזו הנהגה שראה ברבו, וזה מתאר את תפילת רבו אשר זכה לשמעה בזמן מן הזמנים; זה מספר מדברי היחידות' שלו שאפשר לגלותם, וזה מעלה על זכרונו את דברי היחידות' אשר לא ניתנו להתפרסם כי הם דברים אשר רק ידע איניש בנפשיה, וברגעים אלה כל אחד ואחד מהנוכחים בהתוועדות נעתק במחשבתו מומנו ומקומו ורואה עצמו עומד לפני שנים רבות בהיכל רבו, מסתכל בהדרת פני קדשו ובחרדת קודש אשר כוללת בתוכה גם עונג פנימי נפלא מקשיב הוא לכל מילה מדברי היחידות', לא רק זכרונות בעלמא מעסיקות] ברגע זה את המשתתף בהתוועדות אלא חי הוא בהם עד איבערלעבט עס, והתעוררותו מתבטאת בניגון מלא התוכן הפורץ פתאום מכולם כאחד, ניגון של געגועים ושפיכת נפש של תחנונים כאחד.

"ומה נעים היו לשמוע בעת ההתוועדות הסיפורים מחיי החסידים והמתארים את דרכי החסידות וכמו בניגון וגם בריקוד שאחר זה נבלע ריחוק הזמן והרגיש כל אחד כאילו ברגע זה ממש עומד לפני רבו בהיכלו, זאת היתה צורתה של התוועדות חסידים לפנים, ולהתוועדות כזאת כוונתי בסדרי את תקנת הקידוש וההתוועדות ברבים, ואף זו אך ורק בשבת מברכים".

"הטוב טעם האמיתי"

אין מתאים יותר מלחתום רשימה זו, בשורה אחת מאותיות החקיקה של הרבי הקודם (אג"ק ח"י עמ' ס) במעלתה הכבירה של ההתוועדות:

"חסידים בעלי עבודה בכל דור ודור, מחבבים את ההתוועדות של אנ"ש וחוזרים הסגנון הישן נושן אשר דער 'חסידות חב"ד' ניגון' און די 'חסידות חב"ד' התוועדות' איז די זאלץ און פפפער וואס גיט דעם ריכטיקן גוטן געשמאק אין דער ריכטיקער עבודה פון א חב"ד חסיד" (=ה'חסידות חב"ד' ניגון' וה'חסידות חב"ד' התוועדות' הם המלח והפלפל שנותנים את הטוב טעם האמיתי בעבודה האמיתית של חסיד חב"ד"). ■

בינונו מנחם ברוד

לפלוט את הקוצים

- מקומם לא איתנו. היה כאן, למשל, אדם שחצה את הקווים האדומים האלה. כאשר נודע הדבר, רבים מתושבי הכפר הפסיקו לדבר איתו ונמנעו מלהימצא בחברתו. ובכל זאת היו שהוסיפו להתרועע איתו. שאלתי פעם אחד מהם איך הוא מסוגל לשבת לצידו של אדם כזה. תשובתו הייתה: "שהרב יוציא הוראה שאסור לדבר איתו".

אבל זה בדיוק העניין. יש נקודה שבה לא נדרשת הוראה של רב או של גורם אחר. זה אמור להיות אינסטינקט טבעי של תאים בריאים בגוף נורמלי. תאי הדם הלבנים אינם ממתנים להוראה מלמעלה כדי לחוש ולהקיא החוצה את הקוצ. הם עושים זאת באופן ספונטני, כתגובה נורמלית של גוף בריא.

רבים עדיין זוכרים את זעקתו של הרב מראדאטרא, בעקבות מעשה חמור שאירע לפני כמה שנים. הרב צעק מקירות ליבו בדיוק את הדברים האלה: "הציבור עצמו צריך להודיע. הציבור עצמו צריך להקיא את זה. זה ב"ה ציבור של חסידים, יראי שמים, חסידים של הרבי. היו צריכים לתת יריקה. לך! מהרסייך ומחרייבייך ממך יצאו! לך מפה!".

יש מקומות שבהם מפעילים שיטות אגרסיביות יותר כדי לטפל במי שחוצים את הקווים האדומים. זו אינה דרכנו, וטוב שכך. ובכל זאת, עדיין חייבת להיות לנו היכולת הטבעית לפלוט מתוכנו את הקוצים. אדם כזה צריך לחוש בלתי רצוי בכפר חסיד, וכל אחד ואחד מתושבי הכפר צריך לשרד כלפיו את התחושה הזאת. זו הדרך היחידה שבה אנחנו יכולים, כציבור, להגן על עצמנו ולהבטיח שהקווים האדומים לא ייחצו.

כדוריות הדם הלבנות אינן מקבלות שום הוראה לחוש אל מקום הזיהום ולהילחם בגורם הזר. ככה פועל גוף בריא - התאים שלו עצמו יודעים לדחות גורמים מסוכנים שחדרו לתוכו

כשהיינו ילדים, הכפר היה זרוע שדות בר מלאי קוצים ודרדרים. חרירת קוצים לידיים ולרגליים הייתה תופעה נפוצה. בדרך כלל היינו שולפים את הקוצ ושלום על ישראל. פעם אחת החלטתי לראות מה יקרה אם לא אוציא את הקוצ. עקבתי אחר התהליך, וגם בעיני ילד זה היה מרשים. תחילה הופיעה אדמומיות באזור הקוצ. בהמשך הצטברה סביבו מוגלה. עברו עוד כמה ימים, המוגלה יצאה, האדמומיות נעלמה והקוצ נדחק החוצה. הגוף פשוט פלט אותו מתוכו.

מאוחר יותר למדתי להבין את התהליך המופלא שבאמצעותו הגוף מרפא את עצמו. האדמומיות מעידה על זרימת דם מוגברת לאזור הפגיעה. הגוף פותח את כלי הדם, כדי לאפשר צירי תנועה פתוחים ל'כוחות ההצלחה'. ואז מתחילות לנהור כדוריות הדם הלבנות, שנלחמות בזיהום ומשמידות אותו.

התנהגותן של כדוריות הדם הלבנות היא פלא מדהים. הן אינן מקבלות שום הוראה לחוש אל מקום הזיהום ולהילחם בגורם הזר. הן עושות זאת מעצמן, מתוך אינסטינקט טבעי שהבורא טמן בתוכן. ככה פועל גוף בריא - התאים שלו עצמו יודעים לדחות גורמים זרים ומסוכנים שחדרו לתוכו.

ציבור, קהילה, תושבים ביישוב - הם סוג של גוף. אמנם הוא מורכב מהרבה אנשים פרטיים, בבחינת תאים נפרדים, אבל יש בתוכם תחושה אחת ושותפות, כמו גוף שמורכב מהרבה תאים קטנים. חלק מהתנהגות בריאה של גוף היא גם היכולת לדחות ולהקיא החוצה גורמים לא רצויים.

אנחנו אמונים על אהבת ישראל וקירוב לבבות, ובהחלט הערכים האלה צריכים להנחות את חיינו. אנחנו מקרבים גם בנים שירדו מן הדרך, ומנסים לשרד אליהם את אהבתנו ואת תקוותנו כי יעברו את תקופת ה'טיפש-עשרה' ויחזרו לדרך המלך. אבל אנשים מבוגרים שחוצים קווים אדומים

אם אתם סבורים שאני מתכוון לאדם פלוני או אלמוני - אתם טועים. הדברים מכוונים אל כל אחד ואחד מאיתנו. עלינו להבטיח שהקאת הקוצים מתוכנו תהיה אינסטינקט ברור וטבעי של כל תושב בכפר, עד שאיש לא יעז לחצות את הקווים האדומים ולהעלות על דעתו שהוא יכול להוסיף ולהתגורר בכפרו של הרבי. ■

האם זה מביא כבוד לכפר-חב"ד?

תגובתו העדינה של האורח מאוסטרליה פקחה את עיניו של בן הכפר הגאה • תמונות מספרות

פשוט הדבר שצריך שיהיה לו פנים בגשמיות. במיוחד בדברים הבולטים לעין...".

וכדי להמחיש את הדברים, עליפי הכלל ש"אינה דומה שמיצה לראייה", יצאתי ביחד עם ידידנו הצלם יואל בליניצקי, ותיעדנו כמה מהחצרות הזקוקות לטיפול דחוף. השתדלנו לצלם באופן שלא יסגיר את מיקומן המדויק של החצרות, שכן אין כאן, חלילה, כל כוונה לכי"ש מאן-דהו אלא רק לעורר את הציבור בעניין חשוב זה. ■

מטופח בגשמיות, פשוטו כמשמעו. להלן קטע משיחה קצרה של הרבי משנת תשכ"ט:

"...בל הנמצאים בכפר-חב"ד הם שלוחי כ"ק מו"ח אדמו"ר ועליהם לפעול ולסייע בענייני הכפר. לא רק בעניינים הרוחניים, אלא בוונתי גם פשוט בגשמיות, כגון בניקיון הכפר. בדוגמת דברי הרמב"ם בנוגע לבגדי כהונה - שהם נעשו פשוט לשם יופי, ולהשאיר רושם טוב על הרואה. "כפר-חב"ד שנוסד עלידי הרבי, הרי

מקומות יפים יותר". והוא הצביע על כמה חצרות שחלפנו על פניהן.

והאמת היא שהאורח הזה, 'אורח לרגע' - 'פתח לי את העיניים'. פתאום התחלתי לראות, שלמרות שהוועד משתדל לטפח את המקומות הציבוריים בכפר, אבל כאשר מדובר ברשות-היחיד, ישנן חצרות פרטיות, ברחובות המרכזיים של הכפר, הגורמות לחילול ה' ולחילול שם חב"ד. כפר חב"ד הוא 'פלטריין של מלך'! וכזה הוא צריך להראות. וכמו שהרבי תבע פעמים אין-ספור מתושבי כפר-חב"ד, שהכפר יהיה

איזה יופי!", אני אומר לו בהתפעלות, "האם גם אצלכם באוסטרליה נקי ומטופח כל-כך?". האורח שלי שותק משום מה. ראיתי שהוא מביט עלי במבט של חמלה. העיניים שלו כמו אמרו: "תגיד, האם השתבשה עליך דעתך?". אבל הוא לא אמר לי את המילים האלה ממש. הוא יהודי עדין שאינו אוהב לפגוע באנשים. הוא רק אמר לי: "אצלנו באוסטרליה ראיתי

שעושה רוב שעות היממה בכפר, הכפר הוא פנינת-חמד. כשאני נוסע ברחובות הכפר אני רואה רק את היופי וההוד השפוכים על בתיו ורחובותיו. אפילו את 'כיכר חלם' הצליח הוועד להפוך למקום מרשים ביופיו. הצעתי אפוא לאורח לערוך לו סיור מודרך בכפר. פנינו לרחוב הראשי, ואני מראה לו את החצרות המטופחות לאורך הרחוב. "תראה

לפני שבועות אחדים אירחתי בביתי את אחד השלוחים מהעיר מלברון באוסטרליה. זהו ביקורו הראשון בארץ ומוכן שגם ביקורו הראשון בכפר-חב"ד. באופן טבעי הוא שמע רבות על כפר-חב"ד, ובעיניו הצטייר הכפר כפנינת-חמד מרהיבה, כראוי ל'עיר הבירה' של חסידי חב"ד בארצנו הקרושה. האמת היא שגם בעיניי, יליד כפר-חב"ד,

טור אישי

זלמן רודמן

האמת המדעית הכאובה

כל תשלום בפני עצמו נראה כמו 'כסף קטן', אבל כשכולם מצטרפים יחד הם מצטברים לסכום נכבד ולעיתים אף נכבד

זוכרים את הימים שבהם הורים לא התביישו לומר לילדם: "אינג'לה, אין לנו כסף בשביל זה?" זוכרים את אבא מפשפש בארנקו ואז מטפיר במנוד ראש אילם כאומר: "צר לי אבל הארנק ריק?" וזוכרים את הימים שבהם אמא הייתה משפילה מבט משלים אל נעלינו המרופטות וממלמלת, "נו שוין... בשבוע הבא תיכנס משכורת ואז נקנה לך נעליים חדשות?"

ובכן, אני בהחלט זוכר את הימים האלה, שדרך-אגב היו לא כליכך מוזמן. אלו היו גם הימים של משפטים דוגמת "חביבי, הכסף לא צומח על העצים", "לא גדלתי עם כפית של כסף בפה" ו"לא קוראים לי רוטשילד".

הימים האלה, אבל, חלפו מן העולם. היום הורים יעשו שמיניות באוויר ובלבד שה'בן יקיר' הניצב לפנייהם עם יד פשוטה ותובענית לא ייחשף לאמת המדעית הכאובה, לפיה גם ארנקיהם של הוריו עשויים להתרוקן מפעם לפעם. זה הרי עלול לזעזע את עולמו השברירי של הילד...

הנה כי כן, רק 20 שנה, אולי מעט יותר, חלפו מהימים הנ"ל, ונדמה שבמרוצת הזמן הזה... כולנו התעשרנו. אחרת, אי אפשר להסביר את הקושי הנפשי שלנו לומר לילדנו את המילה "אין", כשם שגם אי-אפשר להבין את ההשלמה הכנועה שלנו אל מול שרשרת ההוצאות-הנלוות המונחתות עלינו חדשות לבקרים מכיוון מוסדות-החינוך.

כן, שוב ושוב אנחנו נפדרים מהשטרות ומהמטבעות (לפעמים גם האחרונים) בארנקנו, כאשר הם, הילדים, מגישים לנו (בדרך-כלל זה קורה בעשרה לשמונה בבוקר, בשיא הלחץ) מנשרים שבהם אנחנו נקראים לשגר לכיתתם סכומי כסף שונים - לטיולים, למסיבות, לפרסים, למתנות ועוד.

רק לשם המחשה, הנה מספר דוגמאות מייצגות לדרישות מהסוג הנ"ל, הזכורות לי מהעת האחרונה ממש: 160 ₪ ל'מסע בת-מצווה' (וזה כולל עלות של סידור בכריכת עור שבת-הספר מגיש לכלת השמחה כ'מוכרת' מהחגיגה, במימון הורים...), 150 ₪ (לאותה בת) בעבור 'טיול לצפון' (הנערך שבוע בלבד לאחר ה'מסע' הנ"ל); 240 ₪ ל'שבת מחנה' ו-50 ₪ ל'תמונת מחזור' - שני אלה למסימת התיכון, בשעה טובה; 85 ₪ לבן מכיתה י' - לטיול 'למצטייני התפילה' (המורה

הבטיח פרס וההורים - הפלא ופלא - מממנים אותו. בעצם רק את חלקו, שכן הטיול, טורח הילד להרגיש: "מטובסר"... 45 ₪ (כן, גם זה "מטובסר") ליום כיף ב'מית' 2000, טיול ל'לונה פארק' (בחלוף שבועיים בלבד מ'יום הכיף' ההוא - לא זוכר כמה עלה), 20 ₪ ל'תמונת מחזור איכותית' ו-30 ₪ נוספים ל'נסיעה לירושלים', יום לפני תום שנת-הלימודים. חמשת הדברים האחרונים, אגב, הם לאותו ילד. שנמשך הלאה? ובכן, גם שני הבנים שיחי' שבישיבה, נוסעים ב"ה לטיולים. אז ככה: 40 ₪ ל'שבת חברון', 160 ₪ ל'טיול לצפון' ועוד 30 ₪ לנסיעה ל'שבת הכנה לג' תמוז' - כל אלה כפול שניים, כמובן. והאמינו לי שהרשימה שהצגתי היא חלקית בלבד. העניין הוא שכל תשלום בפני עצמו נראה כמו 'כסף קטן', אבל כשכולם מצטרפים יחד הם מצטברים לסכום נכבד ולעיתים אף נכבד.

שלא לדבר על כך שכל הנ"ל מתרגש עלינו ערב חופשת הקיץ על שלל קייטנותיה וקעמפיה, רגע לפני פרוץ שנת-הלימודים הבאה עלינו לטובה, עם הררי הספרים החדשים שניאלץ לרכוש לקראתה, ושני רגעים לפני חודש החגים המשופע במועדות וכו...הוצאות.

אז מה בעצם אני רוצה מהמורים וממנהלי המוסדות - שלא יהיו טיולים? שלא יחולקו פרסים לילדים? שהילדים לא יקנו למורים ולחברים מתנות? וכי זה לא האינטרס שלנו - קודם-כל שלנו ההורים! - שבנינו ובנותינו יקבלו את כל הדברים הטובים האלה?

בוודאי שזה האינטרס שלנו. אבל, אולי דרושה כאן חשיבה מחודשת והיערכות מיוחדת. ייתכן שצריך לחשב ולקבוע כבר בתחילת השנה כמה מסוגלים ההורים להוציא מכיסם על מימון צרכים חיוניים מהסוג המתואר ולשמור על המסגרת הזאת. כל חריגה מהמסגרת, כל תוספת של טיולים, פעילויות, חלוקת פרסים וכדומה - תיעשה אך ורק בתנאי שהמוסד מסוגל לספוג זאת בעצמו (כפי שלמשל משיגים תקציב לפרסים במסיבת סוף-השנה).

אז אנא מכם, מורה, מורה מנהל או מנהלת - הרי גם אתם הורים וגם אתם יודעים כמה זה קשה לרבים מאיתנו: קשה לעמוד בשטף ההוצאות הזה, וקשה - אולי אפילו עוד יותר - להביט לילד בעיניים ולומר לו: "אינג'לה, אין". ■

שליח מהכפר

כפר-חבי"ד של אז וכפר-חבי"ד של היום - מה השתנה?

לפעמים, כשאני נקלע לכפרים באוקראינה אני נזכר בכפר-חב"ד של פעם... הכפר של היום השתנה למדי: הרחובות שוקקי חיים, תלמודי תורה, גניילדים, חנויות, כיכרות וכו'.

זכרון-ילדות בלתי נשכח מכפר-חבי"ד? אחד הזיכרונות החזקים ביותר שלי משנות הילדות קשור למדרות ל"ג בעומר: בכל מקום נראים ילדים גוררים קרשים וענפים, וכמובן הוויכוח סביב שאלת-השאלות - איזה גזע ראוי לשמש תורן למדרה.

דמות כפר-חבי"דית נערצת? אבי מורי ה'משפיע' הרב זלמן גופין שיחי', וכל מילה נוספת - מיותרת.

בית-הכנסת שבו התפללת בכפר? מתוקף תפקידו של אבי שיחי' היינו מתפללים בשבתות בישיבה. עד היום חקוקים במוחי תמונות של הבחורים ה'עובדים', באזור ארונות הספרים או בפניות ה'זאל' - שקועים בלימוד חסידות ובתפילה. זוכר גם את ר' מאיר פרידמן ז"ל רץ בכל ערב-שבת לסדר את שעוץ-השבת בבית-הכנסת, את ר' חיים-זאב שטיינבך הולך למקווה ב'2 בצהריים וצועק אלינו שבעוד דקה סוגרים את המקווה, את ר' מיישקה לבנהרץ שיחי' מסדר בשמחת-תורה את ה'משקה' על השולחן. יכולתי להאריך עוד ועוד, אך אקצר.

המורה האהוב עליך ביותר מימי לימודך בכפר?

זוכר לטובה באופן מיוחד את המורה והמחנך ר' יונתן בורגן ז"ל, שהיה מסור לכל תלמיד ותלמיד. פסוק אחד של הנביא ירמיהו נחרת משום-מה במוחי עד היום, עם הצליל שבו אמר אותו ר' יונתן ז"ל - "היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו".

מתגעגע לכפר-חבי"ד? מתגעגע לפשטות של הכפר. הגעגוע גורם לי לכך שעד היום אני משוכנע שלכפר-חב"ד אין שום חסרונות, ושתמיד אני מוכן להגן עליו ועל שמו הטוב...

מה זה בעיניך כפר-חבי"ד? בעיניי כפר-חב"ד זה יענקל'ה שגלוב ז"ל, זה המקום שבו עמד 'חרד יידיש' הישן (ליד הישיבה), זה החצר של ר' שמחה גורודצקי ע"ה ב'שכונת הרב' לשם היינו הולכים עם המורה שלנו כדי לשמוע מפיו סיפורים על החיים החסידיים ברוסיה הסובייטית.

מהי המחשבה המיידית העולה בראשך כשאתה נכנס לכפר-חבי"ד? אני חושב לעצמי: כמה טוב לאנשים המתגוררים פה, אף אם לא-תמיד הם בעצמם יודעים להעריך כראוי את האפשרויות הרוחניות שכפר-חב"ד מעניק להם ובאיזו חממה מופלאה הם גרים. אך מצליחים להנך את הילדים במקום

שם: שלום-דובער גופין
גיל: 36
מקום שליחות: לוגנסק, אוקראינה
מס' ילדים (ב"י): 6
תפקיד: שליח ורב מחוז העיר לוגנסק
המקומות שבהם למדת תלמוד-תורה: 'אהלי תורה'
ישיבה קטנה: תו"ת ראשון-לציון
ישיבה גדולה: תו"ת כפר-חב"ד

מחנה-קיץ של חב"ד 'אור אבנר' בלוגנסק

השליחות ללא סביבה המה כפר-חבי"ד? בין השאר, מספרים להם סיפורים שנקלטו בשנות הילדות והבחרות בכפר-חב"ד, ומשתדלים לעשות כפר-חב"ד גם בלוגנסק. 'מאך דא כפר-חב"ד...'

'שיא' מיוחד אליו הגעת במהלך בעבודת השליחות שלך? אף-פעם לא מגיעים ל'שיא'. אירוע מיוחד חווינו לאחרונה, כשערכנו ברית-מילה לבננו שיחי' שנולד בלוגנסק, והיה מעמד נפלא של קידוש שם שמים.

רגע או אירוע מיוחדים עם הרבי, שנחרתו בזיכרוןך ובלבדך? הייתי ב'קבוצה' תשנ"ד. הלילה המר של כ"ז אדר א' שבו הנהילו את הרבי בדחיפות לבית-הרפואה - לא ימוש מליבי ומזיכרוני.

איחולים לכפר-חבי"ד? הגשמיות בכפר-חב"ד השתנתה ולטובה. אבל צריך לקוות ולהתפלל שהגשמיות לא תעבי על הרוחניות אלא להפך, תהיה מנוף וכלי לחיזוק הרוחניות. אני רוצה לקוות שאם וכאשר ר' שלמה חיים קסלמן ע"ה יקום לתחייה ויעמוד במרכז הכפר, הוא לא יתעלף מכל החידושים הגשמיים שתמיד נלחם שלא יהיו בכפר-חב"ד... ■

הצצה אל מפעלי הקיץ של כפר-חב"ד

בימים אלו שוקק כפר-חב"ד חיים. מאות רבות של ילדים וילדות מבליים יום-יום במגוון עשיר של מפעלי קיץ שמפעיל ועד כפר-חב"ד: שתי קייטנות לבנות ('רכבת המצוות' ו'יוצאים לשליחות'), קייטנה ומיני-קעמפ לבנים, ומסגרת ייחודית נוספת לבנייה-מצוות ('עולים על מדים'). הצלם ברלה שיינר יצא לשטח ולכד במצלמתו רגעים משובבי עין ולב. הנה כמה מהתמונות שצילם.

כנס חינוך רב משתתפים

או: מעשה בשלושה מפתחות

כל הורה והורה ללב ילדיו בכל הנוגע לחינוך ולאהבת הלימוד. בעזרת דוגמאות שונות מהחיים המחיש הרב ובר כיצד גם אמא, שמעולם לא פתחה דף גמרא, מסוגלת להתחבר אל בנה דרך הלימוד ולגרום לו לאהוב את התורה.

בחלק השלישי של הכנס, העלה השחקן ר' מיכאל וייגל אל הבמה משתתפים מהקהל וביחד איתם אלתר כל מיני מצבים טעונים שבהם נתקלים הורים לילדים. לאחר מכן ניתח ר' מיכאל את הסיטואציות השונות והציג את הדרכים הנכונות להתמודד עמן כראוי.

בחצייה השני של הופעתו, נשא ר' מיכאל הרצאה - מלווה בשקופיות - על 'שפת הגוף' שבה אנו משתמשים בזמן שאנחנו מנהלים דו-שיח עם הוולת. מדהים היה להיווכח בעוצמת המסרים שאנו משדרים לבן-שיחנו עלידי תנועות-גוף קטנות, לעיתים בקושי נראות. עניין זה בא לידי ביטוי גם כאשר אנו מנהלים שיחה עם תלמידינו או עם ילדינו.

בסיום הכנס הודה המנחה ליו"ר ועד כפר-חב"ד, ר' בנימין ליפשיץ ולמוכיר ועדת-החינוך, ר' עופר רישון על הערב המאלף. מאות הורים שהשתתפו בכנס חזרו לבתיהם עם חומר רב למחשבה. ■

צילום: ברלה שיינר

בארגון משותף של ועד כפר-חב"ד ושל ועדת-החינוך, התקיים בשבוע של ט' באב ערב-חינוך להורים. בערב, שנערך באוהל-האירועים שלייד בית-הכנסת 'בית מנחם', השתתפו מאות הורים, אבות ואמהות, והוא עמד בסימן 'מפתחות': "המפתח לבית המקדש", "המפתח אל כישורי הלמידה של הילד" ו"המפתח אל חיזוק הקשר בין ההורים לילדיהם". הערב נפתח במשא מרתק של חבר ועדת-החינוך ומנחה הכנס, הרב שלמה גרברצ'יק. הרב גרברצ'יק עמד בדבריו על המורכבות הרבה של משימת החינוך בדורנו ופירט את האתגרים העצומים הטמונים בה, תוך שהוא מלווה את דבריו בציטוטים משיחותיו ומאיגרותיו הק' של הרבי.

את הערב כיכר בנוכחותו המראדאטרא, הגאון החסיד הרב מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א, שאף נשא דברים מאלפים בנושא "האמונה בבניין בית-המקדש בדורנו" וקשר זאת לסוגיית החינוך.

הרב ישעיהו ובר, מומחה בעל שם עולמי במציאת מסילות ללבם של כל סוגי התלמידים, דיבר על 'מפתחות' שבידי

הכפר מתחדש

בחודשים האחרונים נכנסה מחלקת התחזוקה והפיתוח של כפר-חב"ד להילוך גבוה. בהנחיית יו"ר הוועד הוחלט להניע תהליך של ניקיון הכפר ושיפור חזותו. שורה ארוכה של עבודות פיתוח, ניקיון ושיפור מראה הכפר, כבר יצאה לדרך

פרויקט הטיילת בשדרה

הוחל בפיתוח השדרה הרחבה החוצה את שכונת לוי-יצחק א'. בשלב זה נשתלו לאורך השדרה עצים לצל. התכנית היא להפוך את השדרה כולה לטיילת יפה, מוצלת ונעימה.

גן-משחקים מפואר בלוי-יצחק ב'

בלב השכונה הוקם גן-משחקים חדש ומשוכלל - 'המילה האחרונה' באזור ובכתיחות. הגן החדש מרוצף במרבדי גומי בטיחותיים ומשופע במתקני משחקים ובספסלים ופינות צל לרווחת המבקרים.

ספסלים ברחבי הכפר

החל פרויקט לפיזור ספסלים לשיבה ברחבי הכפר, כאשר דגש מיוחד מושם על נקודות אסטרטגיות כדוגמת טרמפאדות. בקרוב יתווספו עוד ספסלים.

פינת-נוי ביציאה מהכפר

בסמוך לכיכר היציאה מהכפר הוקמה פינת-נוי נוספת - לכבוד את הכניסה והיציאה של כפר-חב"ד.

שיפור ושיקום מראה השיכונים החדשים

בימים אלה החל פרויקט מקיף לשיפור ולשיקום מראה השיכונים החדשים. הפרויקט כולל ניקיון יסודי של חצרות הבתים, טיפוח הגינות בחצרות ועוד. אלא שלצורך כך נדרש שיתוף-פעולה של התושבים. להלן מספר הודעות, בקשות והבהרות:

1. במהלך השבוע הקרוב יבוצע איסוף של כל הפסולת הגדולה הצבורה בחצרות הבתים ומתחת לבניינים. אנו מבקשים בכל לשון לרכז את כל הפסולת בקדמת הבתים על-מנת שנוכל לאסוף אותה ולפנותה.

4. אנו פונים לדיירים בבקשה: נא לא לשלוח ילדים קטנים שאינם מגיעים לקצה פח-האשפה ומשאירים את שקיות-האשפה מחוץ לפח. כמו כן אין לזרוק קרטונים לתוך הפחים אלא להניחם לצד הפחים.
5. אין להשליך אשפה בכביש-הביטחון המקיף את השיכונים החדשים. בעז"ה, במהלך החודשים הקרובים נשפר את מראה וניקיון השיכונים החדשים.

מי שיעשו כך, פסולתם תפונה ללא כל עלות כספית.
2. פסולת שתישאר מפוזרת בחצר הבית ומתחת לבניין, תפונה על-ידינו ודיירי הבניין יחוייבו בכיסוי הוצאות הפינוי בסך 400 ש"ח.
3. דיירים שבהצרם הצטברה פסולת רבה ואין ביכולתם לפנותה בעצמם, מוזמנים לפנות אלינו ואנו נעשה זאת במקומם, בתשלום (400 ש"ח). האמור כולל פינוי פסולת בנייה ישנה.

הודעות חשובות לציבור התושבים

שימוש במפיון לאוג

כיום ישנה בעיה משותפת לכל העיריות והמושבים בארץ והיא בעיית המפיות-הלחות. כאשר משליכים את המפיות הללו לאסלה הן יוצרות בתוך זמן קצר מאוד סתימות בכל מערכת הביוב. לצערנו, גם אנו מתמודדים יום-יום עם בעיה זו והנזק הכלכלי הינו עצום. זאת בנוסף לכך שהעיסוק המתמיד בפתיחת סתימות מונע מאיתנו להשקיע זמן ומשאבים בפיתוח הכפר. אנו פונים אפוא אל התושבים בכל לשון של בקשה: **נא חדלו מהשלכת מפיות-לחות לאסלות!**

פינוי פסולת גזם

לצערנו, כיום תושבים רבים נוהגים להוציא לרחוב פסולת גזם בכל תאריך וזמן, דבר הפוגע קשות בחזות הכפר. מעתה והלאה נקבעו זמנים שבהם ורק בהם אפשר לפנות לרחוב פסול גזם: **בין התאריכים 11-8 בחודש ובין התאריכים 25-22 לחודש.** החל מחודש ספטמבר כל הוצאת גזם לרחובות הכפר, שלא בתאריכים הנ"ל, תחייב את מוציא הגזם בקנס כספי. עם זאת, הוצאת גזם **שלא בתאריכים הנ"ל תתאפשר אך ורק לנקודות ריכוז שמיקומן יפורסם בקרוב.**

ניקיון הכפר והגנים הציבוריים

חשוב תמיד וחשוב במיוחד בתקופת הקיץ ויבין הזמנים – לחנך ולהרגיל את הילדים שלא להשליך פסולת בחצר, בגן-הציבורי או ברחוב. כמו כן, לא מתקבל על הדעת שאמהות יושבות בחצרות הבתים או בגינות הציבוריות, עם ילדיהם הקטנים, ובלכתן משם לאחר מכן הן משאירות אחריהן ערימה של פסולת (טיטולים, צלחות חד-פעמיות, אריזות של ממתקים וכיו"ב).

הכפר הוא שלנו: שמירה על ניקיונו גשפר את איכות גיי כולנו!

בהזדמנות זו ברצוננו להודות לצוות עובדי הכפר הפועל במסירות כדי לשפר ולשדרג את מראה הכפר: ר' בנימין כהן, ר' שמואל אוירכמן, מר שמשון גרמה, מר צביקה גרמה, מר צדוק משה ור' אריק כהן.